

CENTRUM FÖR SPRÅK-
OCH LITTERATURDIDAKTIK

**RESULTAT FRÅN
FORSKNINGSPROJEKTET
LIKVÄRDIG BEDÖMNING**

Bakgrund

- Likvärdig bedömning är en grundpelare i skolan
- Samtidigt vet vi att sammansatta förmågor som läsande, skrivande och muntlighet ofta medför variation i bedömning
- Ibland föreslås att bedömningssystemen ska förenklas, exempelvis att uppgifter i nationella prov ska bli mer lätträttade, eller att rättning inte ska göras av läraren utan av externa sensorer eller motsvarande
- Vi menar inriktningen istället bör vara att arbeta för höjd bedömarkompetens och därmed stärkt kvalitet och likvärdighet i bedömning av de sammansatta förmågor som vi faktiskt vill att skolan ska bidra till att utveckla hos eleverna

Bakgrund

Kombinerat forsknings- och utvecklingsprojekt under 2016 för lärare i engelska och svenska i åk 6

PROGRAM

Plats: Fryxellsalen (1B 306)

- 09.30** Kaffe och smörgås
- 10.00** Inledning och bakgrund. Vad säger tidigare forskning om bedömarträning? Vad har lärarna i projektet tränats i att göra? (**Eric Borgström & Michael Tengberg**)
- 10.30** Resultat. Har lärarna blivit mer tillförlitliga som bedömare? (**Gustaf B. Skar och Pia Sundqvist & Erica Sandlund**)
- 11.15** Gemensam diskussion. Hur arbetar vi vidare för likvärdig bedömning framöver?
- 11.50** Pågående ämnesdidaktisk forskning i CSL och ROSE
- 12.00** Lunch (på egen hand)
- 13.00** Textaktiviteter - ett exempel på metaspråk för textsamtal i formativt syfte. (**Mikael Nordenfors, Göteborgs universitet**)
- 14.40** Kaffe
- 15.00–16.30** Bedömarträning (särskild anmälan)

**Att hantera frågan om
samstämmighet
i bedömning av elevers
språkförmågor**

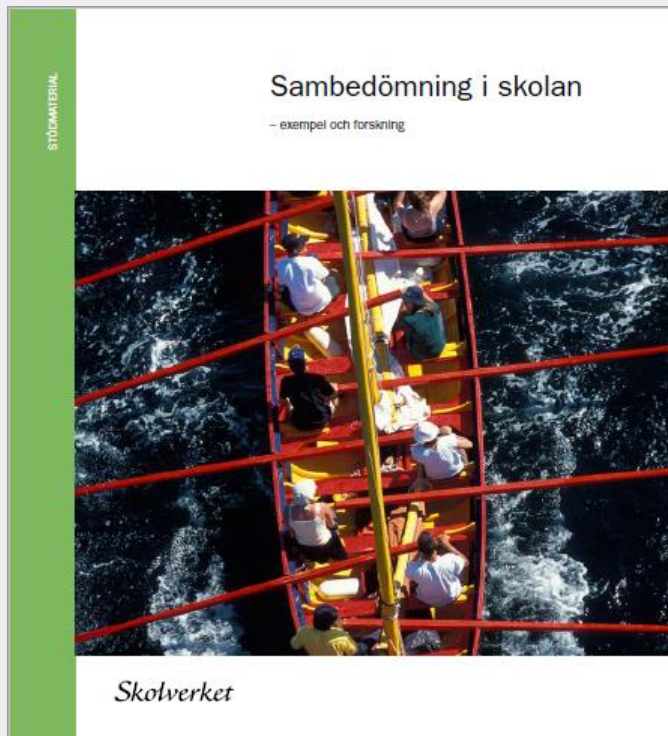
Utmaningen

Alternativ 1

Alternativ 2 - Sambedömning

PEDAGOGISK FORSKNING I SVERIGE ÅRG 19 NR 4-5 2014 ISSN 1401-6788

Samsyn eller samstämmighet? En diskussion om sambedömning som redskap för likvärdig bedömning i skolan

ANDERS JÖNSSON & PIA THORNBERG
Avdelningen för naturvetenskap
Högskolan Kristianstad

På senare tid har *sambedömning*, det vill säga att lärare tillsammans genomför eller diskuterar bedömning och/eller betygssättning, förts fram som en strategi för att få lärarnas bedömning och betygssättning mer likvärdig. Samtidigt har flera kommuner i Sverige gjort omfattande satsningar på olika

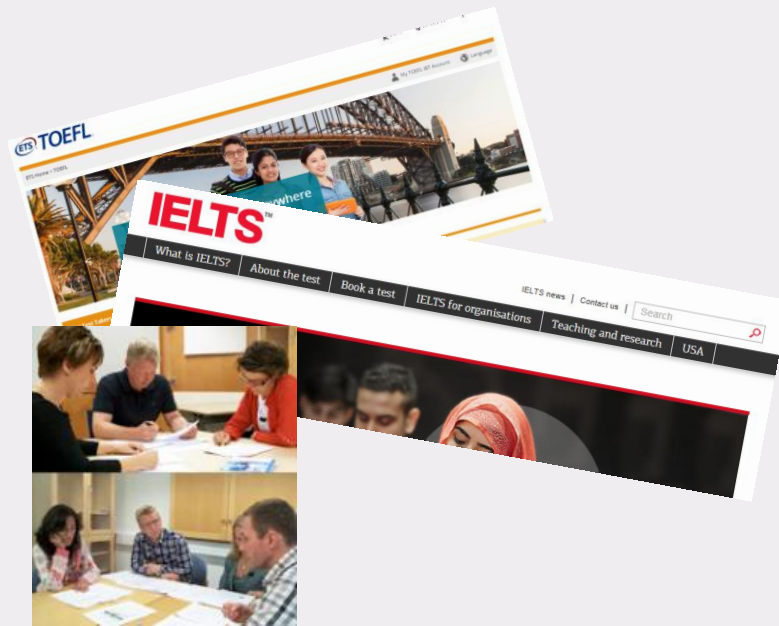
Slutsatser:

- Det finns inget entydigt stöd i tidigare forskning för antagandet att **samstämmigheten** ökar genom sambedömning.
- Systematiska studier av samstämmighetseffekter saknas – mestadels intervjustudier i dagsläget.
- Sambedömning kan bidra till att öka **samsynen** i hur styrdokumenterna ska förstås, dvs runt *vad* som ska bedömas.

Alternativ 3 - Bedömarträning

Bedömarträning är en ”**avgörande komponent**” för att ett språkprov ska uppnå god validitet och reliabilitet (Alderson et al 1995)

Att träna bedömare, och kontinuerligt stämma av hur de bedömer är ”**det enda effektiva sättet** att minimera problemet med diskrepanser i bedömningen” (Breland et al 1999)

Alternativ 3 - Bedömarträning

Resultat från tidigare empiriska studier:

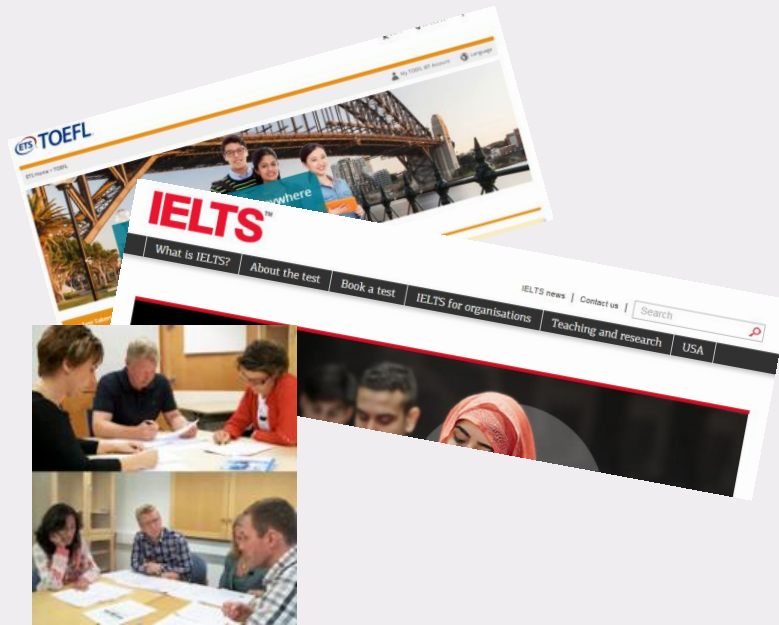
- Bedömarträning kan förbättra samstämmigheten mellan bedömare i viss grad (exvis Elder et al 2007, Freedman 1981, Harsch & Martin 2012, Wigglesworth 1993)
- Bedömarträning är mest effektiv för "outliers", dvs exempelvis de extremt stränga eller generösa (MacIntyre 1993)

Alternativ 3 - Bedömarträning

En del studier av bedömarträning har inte visat någon ökad samstämmighet, men väl andra positiva effekter:

- Bedömarträning gör inte nödvändigtvis så att bedömarna blir mer överens med varandra, men kan bidra till att bedömarna blir mer överens med sig själva (Weigle 1998, Lunz, Wright & Linacre 1990, Stahl & Lunz 1991).
- Bedömarträning kan bidra till att mindre erfarna bedömare närmar sig mer erfarnas sätt att bedöma (Weigle 1994).
- Bedömarträning kan bidra till att öka förmågan att separera och bedöma olika aspekter av kunskapsbegreppet (exvis, hålla isär meningsbyggnad från interpunktion) – halo effekter minskar (Knock 2011).

Syfte

att stärka likvärdigheten i lärares bedömning av elevers förmåga att skriva (svenska) och tala (engelska).

Därför undersöker vi vilken betydelse både sambedömning och bedömarträning kan ha för att utveckla samstämmigheten i lärares bedömning av skrivförmåga och muntlig förmåga.

Grupper och material

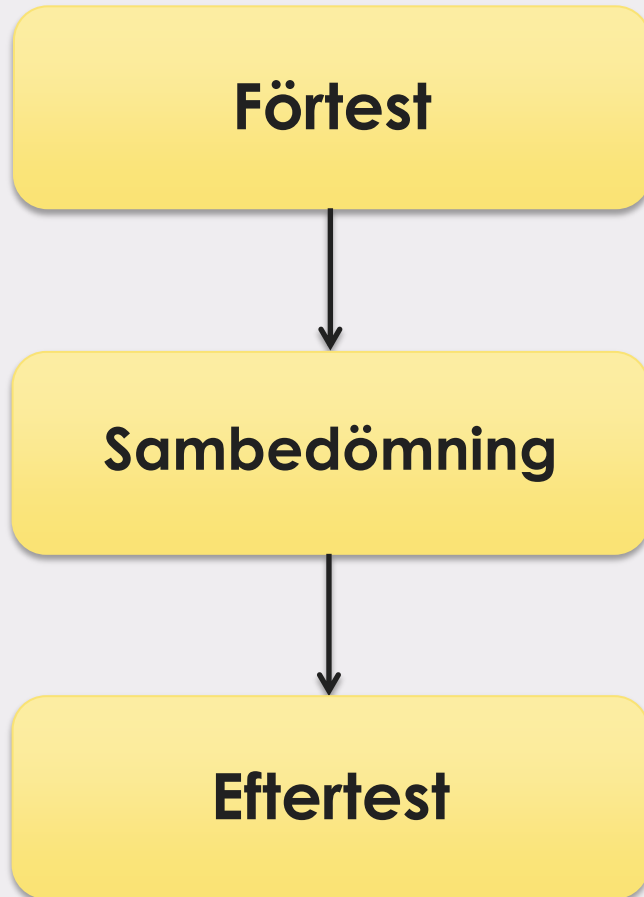

Material: Elevtexter skrivna som svar på två uppgifter i NP i svenska åk 6 (skrivdelen)

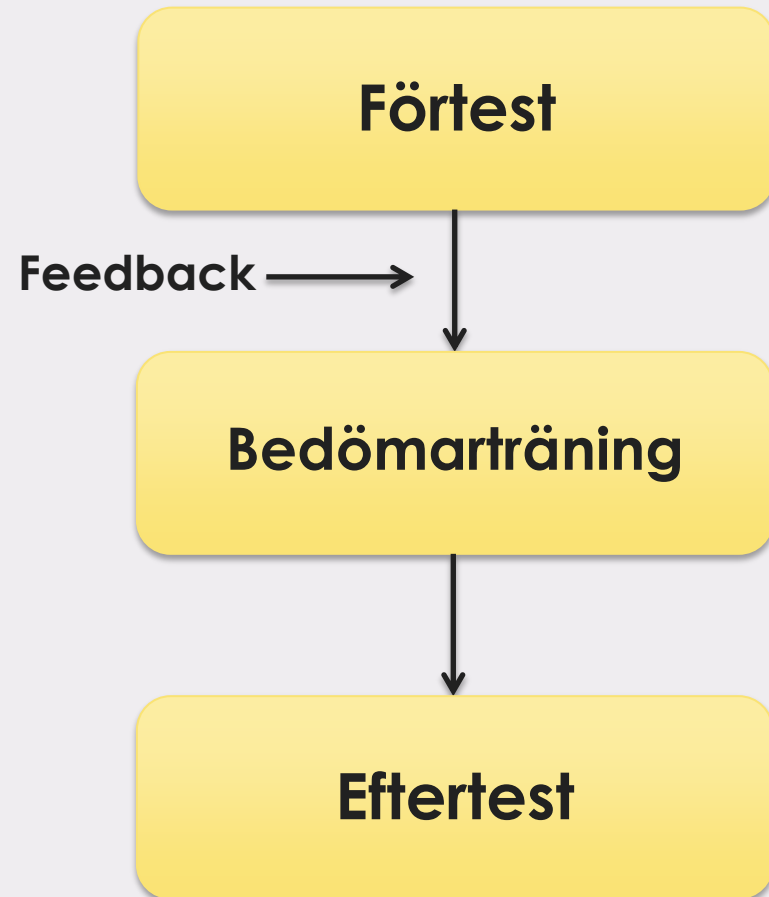
Material: Inspelade muntliga prestationer som svar på fyra olika prov (NP i engelska åk 6, speaking)

Studiens uppläggning

Sambedömning

Bedömarträning

Modellerna

Sambedömning

Samarbete i grupp om bedömning enligt Skolverkets modell

Studera egna bedömningar

Uppgift att komma överens om bedömningar i så många fall som möjligt

Bedömarträning

Rater Identity Development (RID)

- 1) Introduktion till relevant bedömningsteori
- 2) Upprepade sessioner med bedömning och feedback
- 3) Strukturerade gruppdiskussioner med andra bedömare

Frågor som vi vill kunna besvara

Hur god är samstämmigheten i bedömningar av muntliga och skriftliga elevprestationer på öppna uppgiftsformat?

I vilken grad bidrar bedömarträning jämfört med sambedömning till ökad samstämmighet?

Hur ser förhandlingen ut mellan lärare om bedömningar av muntlig och skriftlig förmåga? Vilka argument läggs till grund för bedömningen?

Hur relaterar bedömarprofiler till bakgrundsvariabler som utbildning och lärarerfarenhet?

Hur relaterar bedömares stränghet/generositet till vad man anser vara viktigt/mindre viktigt i bedömningen?

Argumenterande text

Djur på cirkus

Djur används på cirkusar världen över. De dresseras och tränas att göra konst. Är det rätt att ha djur på cirkus eller inte? Är det likadant med alla djur eller passar vissa djur bättre på cirkus än andra? Vad tycker du?

Cirkus Fortissimo har en hemsida där de vill samla ungdomars åsikter om djur på cirkus. Du bestämmer dig för att skriva till cirkusen och tala om vad du tycker och varför du tycker så.

Gör det här!

Skriv en argumenterande text som ska läggas ut på Cirkus Fortissimos hemsida. **Presentera dina åsikter** om djur på cirkus och **förklara varför** du tycker som du gör.

Din text ska ha den här rubriken: **Djur på cirkus**

Kom ihåg!

- Du ska skriva en argumenterande text.
- Tänk på att ha en genomtänkt inledning och avslutning på din text.
- Tänk på att använda dig av skiljetecken på rätt sätt.

	E	C	A
INNEHÅLL	begripligt innehåll • en eller flera åsikter framgår • ett eller flera argument, som utvecklas något, stödjer åsikten/åsikterna	relativt tydligt innehåll • en eller flera åsikter framgår relativt tydligt • ett eller flera utvecklade argument stödjer åsikten/åsikterna	tydligt innehåll • en eller flera åsikter framgår tydligt • ett eller flera väl utvecklade argument stödjer åsikten/åsikterna
STRUKTUR	i huvudsak fungerande struktur • texten är i huvudsak sammanhängande och begriplig	relativt väl fungerande struktur • texten är sammanhängande och begriplig genom t.ex. inledning, avslutning, styckeindelning/styckemarkering • textupbyggnad med hjälp av enkla sambandsord t.ex. och, men finns	väl fungerande struktur • texten är sammanhängande och välstrukturerad genom t.ex. en väl fungerande inledning, avslutning, styckeindelning/styckemarkering. • textupbyggnaden stöds av fler och varierade sambandsord
SPRÅK	viss språklig variation • ordvalet uppvisar viss variation grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med viss säkerhet • meningsbyggnaden är i huvudsak korrekt • tempus används med viss säkerhet	förhållandevis god språklig variation • ordvalet är förhållandevis varierat och passar uppgiften grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med relativt god säkerhet • meningsbyggnaden är relativt korrekt och relativt varierad • tempus används på ett riktigt sätt i större delen av texten	god språklig variation • ordvalet är varierat och passar uppgiften grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med god säkerhet • meningsbyggnaden är relativt korrekt och varierad • tempus används på ett riktigt sätt
SKRIVREGLER	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med viss säkerhet • stor/liten bokstav och punkt används med viss säkerhet • stavfel förekommer men de stör inte förståelsen	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med relativt god säkerhet • stor/liten bokstav och skiljetecken används med relativt god säkerhet • relativt få stavfel som inte stör förståelsen	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med god säkerhet • stor/liten bokstav och skiljetecken används med god säkerhet • få stavfel

	F	E	D	C	B	A
HELHETS- BEDÖMNING		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är i huvudsak anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är relativt väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.		Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.

Berättande text

Min första föreställning som cirkusartist

Du är duktig på en cirkuskonst, till exempel att dressera djur, uppträda som clown eller jonglera. En cirkusdirektör upptäcker dig och erbjuder dig arbete på cirkusen. Du tackar ja.

Tidningen *Cirkusens vänner* vill publicera cirkusartisters berättelser. Du bestämmer dig för att skriva en berättelse om din första föreställning.

Gör det här!

Skriv en berättelse om din första föreställning som cirkusartist.

Vad är det du är bra på? **Hur** blev du så duktig? **Hur** gick första föreställningen? Berättelsen ska vara skriven i jag-form.

Din text ska ha den här rubriken:

Min första föreställning som cirkusartist

Kom ihåg!

- Du ska skriva en berättelse i jag-form.
- Tänk på att ha en genomtänkt inledning och avslutning på din text.
- Tänk på att använda dig av skiljetecken på rätt sätt.

	E	C	A
INNEHÅLL	begripligt innehåll • berättelsen har ett i huvudsak begripligt och relevant innehåll i förhållande till uppgiften enkla gestaltande beskrivningar och enkel handling • gör enkla gestaltande beskrivningar av t.ex. miljö eller personer. • räknar upp händelser och utvecklar dessa något	relativt tydligt innehåll • berättelsen har ett relativt tydligt och relevant innehåll i förhållande till uppgiften utvecklade gestaltande beskrivningar och utvecklad handling • gör utvecklade gestaltande beskrivningar av t.ex. miljö eller personer. • återger händelser och förmedlar i viss mån upplevelser	tydligt innehåll • berättelsen har ett tydligt och relevant innehåll i förhållande till uppgiften välutvecklade gestaltande beskrivningar och välutvecklad handling • gör välutvecklade gestaltande beskrivningar av t.ex. miljö och personer. • förmedlar upplevelser och värderar/utvecklar dessa
STRUKTUR	i huvudsak fungerande struktur • texten är i huvudsak sammanhängande och begriplig. • berättelsen är i huvudsak skriven utifrån ett berättarperspektiv i 1:a person	relativt väl fungerande struktur • texten är sammanhängande och begriplig t.ex. genom inledning, avslutning, styckeindelning/styckemarkering • berättelsen är till övervägande del skriven utifrån ett berättarperspektiv i 1:a person • textuppbyggnad med hjälp av enkla sambandsord, t.ex. och, men finns	väl fungerande struktur • texten är sammanhängande och välstrukturerad t.ex. genom en väl fungerande inledning, avslutning, styckeindelning/styckemarkering. • berättelsen är skriven utifrån ett berättarperspektiv i 1:a person • textuppbyggnaden stöds av fler och varierade sambandsord
SPRÅK	viss språklig variation • ordvalet uppvisar viss variation grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med viss säkerhet • meningsbyggnaden är i huvudsak korrekt • tempusbruket stör inte förståelsen	förhållandevis god språklig variation • ordvalet är relativt varierat grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med relativt god säkerhet • meningsbyggnaden är relativt varierad och relativt korrekt • tempus används på ett riktigt sätt i större delen av berättelsen	god språklig variation • ordvalet är passande och höjer textens kvalitet grundläggande regler för ... språkriktighet [används] med god säkerhet • meningsbyggnaden är varierad och relativt korrekt • tempus används på ett riktigt sätt
SKRIVREGLER	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med viss säkerhet • stor/liten bokstav och punkt används med viss säkerhet • stavfel förekommer men de stör inte förståelsen	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med relativt god säkerhet • stor/liten bokstav och skiljetecken används med relativt god säkerhet • relativt få stavfel som inte stör förståelsen	grundläggande regler för stavning, skiljetecken ... [används] med god säkerhet • stor/liten bokstav och skiljetecken används med god säkerhet • få stavfel

	F	E	D	C	B	A

HELHETS- BEDÖMNING	Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är i huvudsak anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.	Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är relativt väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.	Eleven följer uppgiftsinstruktionen. Textens innehåll och form är väl anpassade till syfte, mottagare och kommunikationssituation.

Innehåll	Struktur	Språk	Språkriktighet
		F	
F		F	
F			F
	F		F
		F	F
F	F		F
F		F	F
F	F	F	F

Text som fått F av flera bedömare – maximal aspektvariation
(11 bedömare, 8 F-varianter)

Vad händer nu?

Preliminär analys

Återkoppling i form
av bedömningsprofil

Fördjupad analys

Uppföljning av resultaten
och ämnesfördjupning

Färdiga resultat

Publicering. Återkoppling
till skolor. Online-kurs.

